

MAKSUKORRALDUSE SEADUSE MUUTMISE SEADUSE EELNÕU

Lugupeetud härra Jürgen Ligi

Rahandusministeerium on koostanud maksukorralduse seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu, millega muudetakse muuhulgas MKS § 29 (edaspidi eelnõu).¹ MKS § 29 on oluline puutumus ka kindlustustegevusega, kuivõrd KindITS § 219 lg 1 p 1 kohaselt ei ole maksusaladust puudutavate andmete edastamine või nendele juurdepääsu võimaldamine kindlustusandjale lubatud, välja arvatud, kui andmete avaldamise õigus või kohustus tuleneb seadusest või muust õigusaktist. Ainus erand on MKS § 29 p 41, mille kohaselt avaldatakse maksusaldust sisaldavat teavet kindlustusandjale liikluskindlustuse seaduse alusel hüvitise määramiseks. Samas ei ole seda õigust tervishoiuteenuse osutaja kohustusliku vastutuskindlustuse seaduse alusel hüvitise määramiseks (edaspidi patsiendikindlustus).

Patsiendikindlustuse regulatsioon tugineb oma eesmärgilt ja ülesehituselt sisuliselt LKindIS-le: mõlemad süsteemid täidavad avalikes huvides nn kaitsefunktsiooni (kannatanu/patsiendi kaitse) ja vabastamise funktsiooni (kahju tekitaja vabastamine), olles osa riigi sotsiaalsüsteemist. Kusjuures TOKVS-i töövõimetuse ja ülalpidamise äralangemise regulatsioon kopeerib eelmist LKindIS redaktsiooni. Sellest hoolimata on kujunenud olukord, kus liikluskindlustuse kindlustusandjal on riigi infosüsteemis oluliselt laiemad õigused andmetele juurdepääsuks kui patsiendikindlustuse kindlustusandjal.

Suureks probleemiks on, et patsiendikindlustuse kindlustusandjal pole praktikas võimalik saada juurdepääsu nn maksusaladust sisaldavatele andmetele, mis on vältimatult vajalikud hüvitiste arvutamiseks. See puudutab eelkõige TOKVS § 16 alusel arvatava ülalpidamishüvitise (TOKVS § 13) ja töövõimetushüvitise (TOKVS §-d 14, 15) maksmist, mille aluseks on patsiendi netotulu (st sotsiaalmaksuga maksustav tulu).

Selline olukord tekitab põhjendamatu ebavõrdsuse:

- liikluskindlustuse kannatanute hüvitiste menetlemine on kiirem ja tõhusam, kuna kindlustusandjal on otsene juurdepääs vajalikele andmetele;
- patsiendikindlustuse puhul pannakse tõendamiskoormus sisuliselt kannatanule, kes peab ise koguma ja esitama sotsiaalmaksuga maksustatava tulu andmeid.

See ei ole üksnes ebamugav, vaid praktikas sageli raskesti teostatav. Maksuandmete hankimine on ajamahukas ning võib olla kannatanule koormav, eriti olukorras, kus patsient on lisaks muudele

¹ <https://eelnoud.valitsus.ee/main/mount/docList/612d9a70-d795-4620-a76f-d76db69a5f4c>

tervisemuredele saanud veel tervisekahjustuse tervishoiuteenuse osutamisel või olukorras, kus patsient on ravivea tagajärjel surnud ja kindlustusandja vajab andmeid ülalpidamishüvitise arvutamiseks.

Probleemi süvendab asjaolu, et hüvitisi makstakse perioodiliselt (VÕS § 136) ja pika aja vältel, mistõttu tuleb samu või sarnaseid töendeid esitada korduvalt. See muudab süsteemi ebaefektiivseks nii kannatanu (patsient, ülalpeetav) kui ka kindlustusandja, tööandja ja riigi (täiendav halduskoormus) jaoks ning pikendab hüvitiste väljamaksmise aega.

Sisuliselt on tegemist olukorraga, kus sama eesmärgiga regulatsioonide (liikluskindlustus vs patsiendikindlustus) puhul koheldakse kannatanuid erinevalt ilma mõistliku põhjusega. See ei ole kooskõlas võrdse kohtlemise põhimõttega ega ka nende regulatsioonide kaitsefunktsiooniga.

Oluline on märkida, et analoogne probleem on tõusetunud ka Sotsiaalministeeriumi valitsemisalas. Terviseandmete osas on Sotsiaalministeerium probleemi mõistnud ja selle lahendamiseks välja töötanud ka vastavad TOKVS-i ja TTKS muudatused, mis peaks peagi jõudma Riigikokku. Seega on riigil olemas arusaam probleemi olemasolust ja vajadusest see lahendada.

Arvestades eeltoodut ning tuginedes samadele andmetöötamise alustele (IKÜM art 6 lg 1 p e ning KindITS §-d 218 ja 219), tuleks patsiendikindlustuse kindlustusandjale võimaldada juurdepääs MKS § 29 alusel TOKVS-i andmetele hüvitiste arvutamiseks.

Kuivõrd TOKS ja LKindIS regulatsioonid kattuvad on olemas EMTA-I andmeteenus, mille puhul on tagatud ka IKÜM art 5 lg 1 p c koostoimes KindITS § 218 lg 1 p 2, IKÜM art 6 lg 1 p-des b ja e sätestatud „vajalikkuse“ kriteeriumi täitmine, st konkreetsete isikuandmete töötlemine peab olema „vajalik“ täitmise kohustuse olemasolu (s.o kindlustusjuhtumi, nt patsiendikindlustuses tervishoiuteenuse osutamisel lepingu rikkumine (nt raviviga, § 8) ja kahju hüvitamise ulatuse väljaselgitamiseks (TOKVS § 13-16).

Eeltoodust tulenevalt teeme ettepaneku täiendada eelnõu § 1 sättega, millega muudetakse MKS § 29 p 41 järgnevalt:

„22) kindlustusandjale liikluskindlustuse seaduse ja tervishoiuteenuse osutaja kohustusliku vastutuskindlustuse seaduse alusel hüvitise määramiseks;“

Palume esitatud ettepanekuid arvesse võtta. Oleme valmis vajadusel täiendavalt selgitusi andma ning kohtuma ettepaneku arutamiseks.

Lugupidamisega

*/allkirjastatud digitaalselt/
Tuuli Pärenson
juhatuse esimees*

Martti Merila, 667 1809, martti.merila@eksl.ee